

CRONICA DRAMATICĂ

*Gilda Marinescu, Nineta Gusti și Dodî Caian-Rusu,
în „Gaițele”, la Teatrul „C. I. Nottara”*

Teatrul „C. I. Nottara”

GAIȚELE

de

Al. Kirițescu

Mai zilele trecute priveam la televizor un „medalion” închinat lui Ion Vasilescu. Gite melodii pe care le știam fără a ști de cine sînt, (pentru că există vechi refrene, șlagăre care intră în circulație asemeni creațiilor folclorice) au sunat cu dulcele glas al amintirii. Al. Kirițescu e, într-un fel, autorul unui asemenea șlagăr pe planul dramaturgiei:

Gaițele. Cu toții am văzut piesa, am auzit-o, îi știm replicile, vorbele de duh, micile ei anecdote, după cum rolul celei mai bătrîne dintre „gaițe” e un fel de piatră de incercare (alături de Soacra din *Titanic vals*) — „concertul imperial” al oricărei duene cu ambiție. Vă mărturisesc — nu-mi pot desprinde total lucid imaginea *Gaițelor* de pe scenă de numeroasele întâlniri pe care le-am avut cu autorul lor. Distinsul gentilom — Dandu — îmi povestea deseori (printre cristalurile de Murano și superbele sale covoare oltenesti) istoricul acestei piese, potrivirile de situații, similitudinile dintre eroii de pe scenă și cei de pe ulițele craiovene, folosirea unor nume autentice (chiar Dudulenii, Popa Porumb), îmi relata corgegiile mortuare care defilau prin fața casei în care tînărul ziarist bucureștean (în care el, autorul, se recunoștea într-un fel) ducea o tragică existență. Cu sentimentul invers distanțării euvenite unui

cronica, cu riscul unei atitudini impresio-
niste am revăzut (pentru a cita oară?) cea
mai cunoscută dintre piesele lui Kirițescu.
Evident, din aceeași familie cu *Titanicul*, și
Gaițele a rezistat timpului asemenea unei
mobile construită solid, temeinic, fără teamă
de cariile timpului, reușind să aducă și astăzi
imaginea unei lumi dispărute. O lume
pe care dramaturgul a privit-o printr-o lupă
ce îngroașă contururile până la grotesc, per-
sonajele apărând în laturile monstroase ale
existenței lor. Pe bronzul timpului, Kirițescu
a încrustat cu apă tare o galerie de siluete
ale căror vicii le denunță fără menajamente
și, cu ascuțimea unui temut pamfletar. Piesa
e, la urma urmei, istorisirea unor zile din
viața cotidiană de altădată, pe care o petrec
trei babe veninoase, intrigante, deseori dez-
lănțuite, într-o urbe provincială, străvătă de
inertie și plictis. Imaginea lumii vechi e su-
pusă violenței satirice; ca într-un evantai, se
desfășoară însă toate nuanțele comicului. Tot-
deauna discutată și discutabilă este intriga
sentimentală precară a piesei, introdusă, par-
că, de autor împotriva cursului satirei. Istori-
oara nefericirii lui Mircea pare astăzi mai
dulceagă, mai banală, mai livrescă decât odi-
nioară; spectatorul contemporan nu poate
crede nimic din întâmplarea pasională con-
sumată în casa Dudulenilor ba, mai mult,
unele momente patetice devin rizibile. Dar,
ele, babele, „trăiesc“ și astăzi prin limba
lor feroce, prin soluțiile comice, au un umor
negru, uneori cutremurător.

A restitui noilor generații piesa e un act
de cultură omagial din partea teatrului
„C. I. Nottara“, și dacă spectacolul are (și
va avea) succes de public e o dovadă că
opera a învins timpul și că Kirițescu prin
opera sa a scris un capitol în teatrul româ-
nesc.

Spectacolul lui George Rafael a mers pe
linia tradițională a montării comediilor româ-
nești dintre cele două războaie, vădind ho-
tărârea de a respecta textul, cu profesionalism,
strădania de a servi satira, de a o stoarce
până la ultima picătură, cu bunele și mai
puțin bunele rezultate ce survin firesc unei
asemenea operațiuni. Alături de momente
compoziționale vădind înțelegerea tensiunii
dramatice, de o mișcare trepidantă, intervin
altele fie de un comic diluat, fie cu o șarjă
dezlănțuită, nu lipsită de pericolul vulgarizării.
Regizorul a avut buna inspirație de a
apela și la unii interpreți care aparent nu
păreau cei mai indicați în acest spectacol.
Să începem cu surprinzătoarea apariție a Gil-
dei Marinescu, halucinantă, ocolind totuși cu
discreție nuanțele patologicului și impunând
o memorabilă caricatură, și să subliniem și
prestanța comică, precizia șarjei cu care
Migri Avram-Nicolau a compus dificilul rol
al lui Fräulein. Pentru „prima găită“ s-a ape-
lat la Nineta Gusti, care a și adus pe scenă
marele ei farmec personal, verva ce o ca-
racterizează, (chiar dacă nu caracteristice în-

trutotal și personajului), o mișcare scenică
și un ritm neostenit. Dody Caian a fost un
adevărat monument al plictisului provincial,
iar Marga Barbu, într-o nouă ipostază sceni-
că, a avut prestanța incisivă a personaju-
lui, agresivitate și un timbru bine găsit pen-
tru o compoziție pregnantă. Rolurile celor
doi frați certăreți (ingrate prin violența lim-
bajului) au fost redatate în ipostaze foarte
personale de Sandu Stărlaru (cu mai mult
har) și de Nucu Păunescu (prea violent).
Cum se spune, foarte în rol a fost și Cri-
stina Tacoi, ca și Liliana Tomescu, care a
afișat ostentativ clișeul unei vampe fatale,
fără prea mare efort, în timp ce Dorin Varga
a cam licheidat ceea ce mai rămăsese (în în-
fruntarea cu timpul) din bietul Mircea, ofe-
rindu-ne poate avantajul de a nu-i înțelege
(din cauza dicției defectuoase) prea multe
dintre replicile sărace.

În decorul craiovean de epocă (parcă opera
unui scenograf al timpului) semnat de Giu-
lio Tincu, spectacolul acesta deschide seria
pieselor din perioada antebelică: vom mai
vedea *Jocul de-a vacanța*, ...*Escu*.

Inițiativa e bună!

Al. P.

Teatrul Național „I. L. Caragiale“

PRIMA ZI DE LIBERTATE

de
Leon Kruczkowski

Piesa lui Kruczkowski intră în categoria
acelor opere dramatice care câștigă prin dis-
tanțare. Timpul i-a confirmat valoarea de-
cantându-i substanța: drama celor cinci ofi-
țeri polonezi puși în situația existențială a de-
finirii cului prin opțiune devine tragedia
celor orbi în fața necesității istorice! Inspi-
rată din realitatea imediată a războiului,
piesa ce propunea, la apariție, o definire a
conceptului de libertate, s-a transformat azi
într-o mărturie de o valoare clasică, despre
cea mai cumplită epocă din secolul XX:
fascismul și universul concentraționar. *Prima
zi de libertate* (reprezentată în urmă cu
aproape zece ani pe scena din Sibiu și la
Teatrul „Nottara“) demonstrează la reluare că
trama piesei s-a eliberat de încărcătura fap-
telor mărunte, s-a purificat de balastul justi-
ficărilor „intrigii“, pentru a-și distila esențele
tragice. Drumul cunoașterii, construirea ade-